

Kurzus kódja: BBN-FIL.101.24
Kurzus megnevezése: Bevezetés a filozófia problémaköreibe
Kurzus megnevezése angolul: Introduction to the problems of philosophy
Kurzus helye és ideje: csüt 8:30-10:00 MŰK 4/I, 208 KURZUS ELSŐ FOGLALKOZÁSÁNAK IDŐPONTJA: 2008.09.18.
Kurzus előadója: : Gulyásné Csikós Ella
Kurzus előadójának fogadóórása (hely és idő):szerda 13:00-14:00 I/124

Kurzus előfeltétele(i):
A jegyszerzés módja(i): szóbeli vizsga
Követelmények: tájékozottság a témakörök elméleti és történeti alapkérdéseiben, és a megadott, választhatóan kötelező irodalomban

Kurzus leírása, tematikája:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Filozófiafogalmak 2. Igaz - hamis; A megismerés elméletei 3. Tudás és tudomány; tudományelmélet, nyelvfilozófia 4. Jó és rossz, szabadság és normák; a morálfilozófia alapkérdései 5. Szép és csúf; esztétikai kérdések 6. Urak és szolgák; történetfilozófiai kérdések 7. Szükségszerű és véletlen; természetfilozófia 8. Szent és profán; vallásfilozófiák 9. Jog és hatalom; jog- és társadalomfilozófiák 10. Emberképek; antropológia

Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:
Választandó <u>témánként</u> (legalább) <u>egy</u> írásmű az alábbiak közül:
<p>I. téma: Filozófiafogalmak</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arisztotelész: Metafizika . Bp. 1962. 980a - 983a - G. W. F. Hegel: A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai I. Bevezetés. Bp. 1950. 31.-48.o. - K. Jaspers: Bevezetés a filozófiába. 1. - 2. fejr. Bp. 1987. 5.-28.o. - R. Carnap: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésével. In: Bécsi Kör. Bp.1971. 61.-91.o. - W. Dilthey: A filozófia lényege. Attraktor Kiadó, Máriabesnyő – Gödöllő, 2007. - H. Rickert: A filozófia alapproblémái. (I. fejr., 1., 2. §) Európa K. Bp. 1987. 13-32.o. <p>II. téma: Igaz - hamis; A megismerés elméletei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Platon: Állam. VII.könyv (barlanghasonlat). 505 - 521b. In: Összes művei II.k. Bp. 1984. 436-469.o. - Sextus Empiricus: A pürrhonizmus alapvonalai. In: Antik szkepticizmus. Bp. 1998. 208-221. o. - R. Descartes: Értekezés a módszerről. Bp. 1992. 12-79.o. - J. Locke: Értekezés az emberi értelemről. I.k. (I.könyv, Bevezetés, 1.fejr.) Bp. 1964. 23.-46.o. - I. Kant: Prolegomena. Atlantisz Bp. 1999. 19-27. o. - L. Wittgenstein: A bizonyosságról. 1-97.§. Európa K. Bp. 1989. 9-34. o. - M. Heidegger: Mit jelent gondolkodni? In: Szöveg és interpretáció. Bp. É.n. 7.-16. o. - G. Ryle: A szellem fogalma. II. fejr. Bp. 1974. 31-56. o.

III. téma: Tudás és tudomány; tudományelmélet, nyelvfilozófia

- Arisztotelész: Hermeneutika. In: Organon 16a-21a Bp. 1979. 73-98. o.
- G. Berkeley: Tanulmány az emberi megismerés alapelveiről. Bevezetés. In: Gondolat 1985. 152- 174.o.
- Th. Kuhn: A tudományos forradalmak szerkezete. Bp. 1984. 231-276. o.
- L. Wittgenstein: Filozófiai vizsgálódások. 1 - 40.§. Bp. 1992. 17-41. o.
- E. Cassirer: A szimbolikus formák filozófiájából. In: A jel tudománya. Bp.1975. 123-134. o.
- J. Austin: Tetten ért szavak. Bp.1990. 29-57. o.
- H-G. Gadamer: Igazság és módszer. II.rész, II/1.fej. Gondolat, Bp. 1984. 191-217. o.
- Th. Nagel: A nyelv. In: Nagel: Az utolsó szó. Bp. 1998. 54-76. o.

IV. téma: Jó és rossz, szabadság és normák; a morálfilozófia alapkérdései

- Arisztotelész: Nikomakhoszi etika I.,II.,VI.k. Bp.1987. 5-55.,157-179.o.
- Seneca: A bölcs állhatatossága. In: Sztoikus etikai antológia.Bp. 1983. 33-59.o.
- Ágoston: A boldog életről. In: Fiatalkori párbeszéd. Bp. 1986. 102-130.o.
- Kant: Az erkölcsök metafizikájának alapvetése. Bp. 1991. 35-74.o.
- S. Kierkegaard: Az irónia fogalmáról (Bevezetés; Szókratész iróniája). In: Egy még élő ember írásaiból; Az irónia fogalmáról. Jelenkor Kiadó, Pécs 2004, 247-272.o.
- F. Nietzsche: A hatalom akarása II.k. II/1.fej. (A morál kritikája). Cartaphilus, Bp. 2002. 121-147.o.
- McIntyre: Az erények természete. In: McIntyre: Az erény nyomában. Bp. 1999. 244-273.
- R. Safranski: A gonosz avagy a szabadság drámája. (XIV.fej.) Európa K. 1999. 246-267.

V. téma: Szép és csúf; esztétikai kérdések

- Platón: A lakoma. In: Platón összes művei I. Bp. 1984. 943-1019.o.
- I. Kant: Az ítélőerő kritikája. Bp. 1966. 169-176, 271-286.o.
- F. Schelling: A művészet filozófiája. Bevezetés. Bp. 1991. 65-79.o.
- G. W. F. Hegel: Előadások a művészet filozófiájáról. Atlantisz Bp. 2004. 97-128..o.
- H-G. Gadamer: Igazság és módszer. I.rész, I/2.fej. Gondolat, Bp. 1984. 52-68. o.
- W. Benjamin: A műalkotás a technikai sokszorosítás korszakában. . In: Kommentár és prófécia.Bp. 1969. 301-334.o.
- A. Hauser: A művészettörténet filozófiája. Bevezetés. Bp. 1978. 5-18.o.
- A. C. Danto: A művészet vége. In: Hogyan semmizte ki a filozófia a művészetet? Bp. 1997. 95-129.o.

VI. téma: Urak és szolgák; történetfilozófiai kérdések

- Arisztotelész: Politika. 1252a-1254a
- Rousseau: A társadalmi szerződésről. I. és III. In: Értekezések és filozófiai levelek Bp. 1978.
- Kant: Az emberiség egyetemes történetének eszméje világpolgári szemszögből. és Mi a felvilágosodás? In: A vallás a pusztaság határain belül. Bp. 1974. 61-89. o.
- Hegel: Uralom és szolgaság. In: A szellem fenomenológiája. Bp. 1979. 101-108.o.
- Nietzsche: A történelem hasznáról és káráról. Bp. 1989. 25-99.o.
- Collingwood: A történetírás mint a múltbeli tapasztalat újraélése. In: Collingwood. A történelem eszméje. Bp. 1987. 347-368.o.
- H. Arendt: Mi a szabadság? In: Múlt és jövő között. Bp. 1995. 151-180.o.
- F. Fukuyama: A történelem vége? Valóság 1990/3. 16-31.

VII. téma: Szükségszerű és véletlen; természetfilozófia

- H. Bergson: Teremtő fejlődés (III.fej. 4-5.p.) Akadémiai K. Reprint Bp.1987. 227-247.o.

- Heisenberg: Fizika és filozófia. In: Válogatott tanulmányok. Bp. 1967. 71-138.o.
- Weizsäcker: Idő, fizika, metafizika. In: A modern tudományok emberképe. Bp. 1988.24-56. o.
- Csermely P.: A rejtett hálózatok ereje. Vince Kiadó 2005. 26-56.o.
- R. Dawkins: A vak órásmester. (Az alkotó evolúció c. fej.) Akadémiai – Mezőgazda K. 1994. 155-177. o.
- M. Planck: A fizika harcban a világnézetért. In: Válogatott írásai, Typotex K. 2003. 173-197. o.
- Polányi M.: Személyes tudás I. (I.rész, I.fej.). Atlantisz Bp. 1994. 19-42. o.

VIII. téma: Szent és profán; vallásfilozófiák

- Anzelm: Proslogion. Bp. 1991. 135-198.o.
- Aquinói Szt. Tamás: Lét és lényeg. In: Bolberitz-Gál: Aquinói Szt. Tamás filozófiája és teológiája. Bp. 1989. 285-316.o.
- L. Feuerbach: A kereszténység lényege. I.- II. fej. Bp. 1961. 37-70.o.
- S. Kierkegaard: Félelem és rettegés. (A rezignáció lovagja) In: Írásaiból, Gondolat K. 1969. 269-304.o., vagy: Európa 1986. 39-75.o.
- Teilhard de Chardin: Az emberi jelenség. (IV. rész, II.fej.) Gondolat K. 1973. 314-337.o.
- P. Tillich: Rendszeres teológia (A lét és a végesség) Osiris K. 2000. 158-171.o.
- M. Eliade: Az örök visszatérés mítosza (I. fej., 3-5.alfej.) Európa 1998. 28-50.o.
- A. N. Whitehead: Isten és a Világ. In: Whitehead: Folyamat és valóság. Bp. 2001. 384-394. o.
- G. Van der Leeuw: A vallás fenomenológiája (V. rész 89-94.§) Osiris K. Bp. 2001. 511-531. o.

IX. téma: Jog és hatalom; jog- és társadalomfilozófiák

- Th. Hobbes: Leviathan. Bp. 1970. 145-191. o
- G. W. F. Hegel: A jogfilozófia alapjai. Előszó és Bevezetés. Bp.1971. 9-64.o.
- Hart: A jog fogalma. Bp.1995. 11-30. o.
- M. Oakeshott: Politikai racionalizmus (A racionális cselekvés). Új Mandátum K. Bp. 2001. 195-219.o.
- Foucault: Felügyelet és büntetés. Bp. 1990. 99-137.o.
- Rawls: A jog uralma az igazságosság elméletében. In: Joguralom és jogállam. Bp. 1995. 247- 273. o.

X. téma: Emberképek; antropológia

- Voltaire: Egy vadember és egy bakkalaureus beszélgetése. In: Válogatott filozófiai írásai. Bp.1991.219-227.o.
- H. Bergson: A nevetés. Bp. 1968. 35-53. o.
- A. Gehlen: Az ember természete és helye a világban. Bp. 1976. 7-53.o.
- M. Heidegger: Lét és idő. Bp. 1989. 338-355. o.
- M. Spaemann: Az emberi természet fogalmáról. In: A modern tudományok emberképe. Bp. 1988. 129-149.o.
- J. Huizinga: Homo ludens. I. fej. (A játék mint kultúrjelenség). Universum K. Szeged 1990. 9-36.o.
- G. Böhme: Humanitás és szembeszegülés. In: Antropológia az ember halála után (szerk: Kamper-Wulf) Jászöveg K. Bp. 1998. 52.-79. o.

Kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Csikós Ella: Bevezetés a filozófia témaköreibe. Budapest, 2007.

<http://szabadbolcseszet.elte.hu/index>

A. C. Grayling (szerk.) *Filozófiai kalauz. Budapest, Akadémiai, 1997.*

Boros G. (szerk.): *Filozófia. Akadémiai Kiadó, 2007.*

K. Jaspers: *Bevezetés a filozófiába. (1953) Európa Bp. 1987.*

M. Fürst: *Bevezetés a filozófiába. Ikon, Bp. 1993.*

SH atlasz: *Filozófia. Bp. 1993.*

A. Anzenbacher: *Bevezetés a filozófiába. Herder, Bp. 1993.*

N. Warburton: *A filozófia világa. Kossuth Bp. 1995.*

W. Störig: *A filozófia világtörténete. Helikon 1997.*

33 híres bölcséleti mű. Móra K. 1995.

P. J. King: *Száz nagy filozófus. Gabo 2005.*

W. Dilthey: *A filozófia lényege. Attraktor Kiadó, Máriabesnyő – Gödöllő, 2007.*